

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 P 255163 20 Rev
Banjaluka, 12.05.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca A.Dž. iz B., koga zastupa punomoćnik T.A., advokat iz B., protiv tuženog Grada B. i tužene Republike Srpske, koje zastupa zastupnik na osnovu zakona Pravobranilaštvo Republike Srpske, radi naknade materijalne štete, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 255163 19 Gž od 24.01.2020. godine, na sjednici održanoj dana 12.05.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 255163 17 P od 24.05.2019. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužioca da se obavežu tuženi da mu na ime naknade štete solidarno isplate iznos od 98.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 31.03.2000. godine pa do isplate, kao i da tužiocu solidarno nadoknade troškove postupka u iznosu od 8.020,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dosuđenja do isplate, sve u roku od 30 dana od dana donošenja prvostepene presude.

Obavezan je tužilac da tuženim naknadi troškove postupka u iznosu od 5.520,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema prvostepene presude.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 255163 19 Gž od 24.01.2020. godine, žalba tužioca je odbijena i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 255163 17 P od 24.05.2019. godine, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava žalbe i takse na žalbu u ukupnom iznosu od 2.314,00 KM.

Zahtjev tuženih za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu je odbijen.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlažu da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da mu tuženi: Grad B. (dalje: prvotuženi) i Republika Srpska (dalje: drugotužena) solidarno nadoknade štetu zbog nemogućnosti korištenja stana koji se nalazi u B., u ulici ..., stan broj 19, površine 49 m².

Na osnovu izvedenih dokaza prvostepeni sud je utvrdio: da je baka tužioca L.D., 22.02.1989. godine zaključila Ugovor o korištenju stana sa Samoupravnom interesnom zajednicom stanovanja B., na osnovu pravosnažnog akta SO - Opštinske komisije za poslove u oblasti društvenih djelatnosti B. broj ... od 16.12.1988. godine; da je u predmetnom ugovoru određeno da Samoupravna interesna zajednica stanovanja B. predaje L.D. na korištenje na neodređeno stan, tadašnja adresa ..., blok III, B. (sada Ul. ..., stan broj 19, površine 49 m²), koji je u vlasništvu SO B.; da su L.D. i njen suprug Z.D. sa tužiocem imali zaključen Ugovor o doživotnom izdržavanju od 03.11.1985. godine; da je predmetni stan, koji je ranije koristila L.D., rješenjem Odsjeka za upravno - pravne poslove Opštinskog sekretarijata za privredu opštine B. broj ... od 06.09.1994. godine, dodijeljen na korištenje B.B., uz prethodno donošenje zaključka Izvršnog odbora Opštine B.L. broj ... od 10.03.1994. godine; da je B.B. sa MP Zavod.. B.L. zaključila Ugovor o korištenju predmetnog stana broj ... od 14.09.1994. godine; da je L.D. dana 31.03.2000. podnijela zahtjev za vraćanje predmetnog stana u posjed, u kojem zahtjevu je ista naglasila da član njenog porodičnog domaćinstva, njen unuk (ovdje tužilac); da je L.D. preminula dana ...2001. godine, dok je njen suprug preminuo ranije; da je Grad B. Ugovorom broj ... od 29.10.2001. godine Osnovnom državnom preduzeću Zavod... p.o. B. povjerio obavljanje poslova u vezi otkupa stanova; da je Ministarstvo, Odsjek B., na zahtjev B.B. izdalo Uvjerenje broj od 11.07.2003. godine, kojim je potvrdilo da L.D. nije podnijela zahtjev za povrat predmetnog stana; da je Komisija za nadovjeru ugovora od 17.07.2003. godine nadovjerala Ugovor broj ... od 14.09.1994. godine, koji je zaključen između ODP Zavod... B. i B.B., te je ista Komisija donijela Odluku broj ... od 18.07.2003. godine, kojom je utvrđeno da je zakonit Ugovor o korištenju stana broj ... od 14.09.1994. godine, zaključen između B.B. i Zavod... B., kao i da je ovom odlukom dato ovlaštenje za OMI B.L. da izvrši nadovjeru navedenog ugovora; da je između B.B., kao kupca i SUBNOR B., kao prodavca, zaključen Ugovor o otkupu stana dana 24.07.2003. godine broj ... od 29.07.2003. godine; da je Ministarstvo, Odsjek B., rješavajući po zahtjevu L.D. za vraćanje u posjed predmetnog stana, donijelo Zaključak broj ... od 17.11.2003. godine, kojim je prekinut taj postupak do okončanja parničnog postupka po zahtjevu tužioca, radi poništenja Ugovora o otkupu stana ovjerenog pod brojem ... od 29.07.2003. godine, koji je zaključen između Gradskog odbora SUBNOR B. i B.B., te da će se postupak vraćanja u posjed predmetnog stana nastaviti kada se riješi pitanje pravne valjanosti predmetnog ugovora; da se tužilac obraćao Gradu B., Odjeljenju za komunalne i stambene poslove sa zahtjevom da mu se utvrdi pravo trajnog i nesmetanog korištenja predmetnog stana, koji je Zaključkom broj ... od 20.11.2006. godine odbačen zbog nenadležnosti; da je punomoćnik tužioca advokat R.S. obavještenjem broj ... dana 19.09.2006. godine, obavješten od strane Gradskog odbora SUBNOR B. da SUBNOR nije vlasnik predmetnog stana, ali da je sa B.B. zaključio Ugovor o otkupu stana i da nije aktivno legitimisan da odlučuje o prenosu stanarskog prava na predmetnom stanu; da je B.B., kao prodavac zaključila sa S.M., kao kupcem, Ugovor o kupoprodaji predmetnog stana dana 07.03.2008. godine, pod brojem ... od 10.03.2008. godine, za kupoprodajnu cijenu u iznosu od 50.000,00 KM, temeljem kojeg Ugovora je S.M. upisan kao vlasnik sa 1/1 dijela u Knjigu uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova, list broj 11046/3 k.o. B. 4 od 02.10.2008. godine; da je od strane Ministarstva, Odsjeka B., izdato

Uvjerenje broj ... od 20.09.2010. godine, kojim je potvrđeno da je L.D. dana 31.03.2000. godine podnijela navedenom organu zahtjev za povrat predmetnog stana i da je zaključkom navedenog organa od 17.11.2003. godine prekinut postupak vraćanja u posjed predmetnog stana i tužilac upućen da pokrene postupak radi rješavanja prethodnog pitanja, odnosno pitanja pravne valjanosti Ugovora o otkupu stana zaključenog između Gradskog odbora SUBNOR B. i B.B.; da je na predmetnom stanu u Knjigu uloženi ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova list broj 11446/5 k.o. B. 4 sa danom 22.02.2016. godine kao nosilac prava svojine upisana M.K. sa 1/1 dijela; da je presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 075615 16 Gž 3 od 23.12.2016. godine, kojom je preinačena presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 075615 15 P 2 od 07.07.2016. godine, utvrđeno da tužiocu pripada pravo trajnog i nesmetanog korištenja predmetnog stana; da je Zavod... B. dopisom broj ... od 05.06.2018. godine, upućenim Odsjeku za pravna pitanja i propise Grada B., obavijestio ovaj organ da se prema evidenciji stanova kojim je raspolagao Zavod... a.d. B., kao nosilac prava raspolaganja i davanja na korištenje predmetnog stana vodio Gradski odbor SUBNOR B.; da iz nalaza vještaka ekonomske struke proizlazi da tržišna vrijednost predmetnog stana iznosi 79.262,40 KM.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud zaključuje da je neosnovan prigovor nedostatka pasivne legitimacije od strane tuženih, da je uvjerenje od 11.07.2003. godine izdalo Ministarstvo - Odsjek B.L. (organ drugotužene), na zahtjev B.B., te da se istim potvrđuje da D.L. nije podnijela zahtjev za povrat predmetnog stana, a da iz zahtjeva za vraćanje stana nosiocu stanarskog prava od 31.03.2000. godine, kao i iz uvjerenja od 20.09.2010. godine, proizilazi da je L.D. podnijela zahtjev za povrat predmetnog stana nadležnom organu dana 31.03.2000. godine, slijedom čega nalazi da nije istinita sadržina spornog uvjerenja koje je izdao organ drugotužene, te da izdavanje spornog uvjerenja, sa neistinitom sadržinom, ima karakter nezakonitog rada organa drugotužene.

Međutim, navedena okolnost, sama za sebe, po ocjeni prvostepenog suda, nije dovoljna da se usvoji tužbeni zahtjev tužioca u odnosu na drugotuženu, budući da u konkretnom slučaju nisu kumulativno ispunjenje pretpostavke za postojanje odgovornosti za naknadu štete i to pretpostavka koja se odnosi na postojanje štete. Naime, tužilac ima mogućnost da u zasebnom parničnom postupku traži utvrđenje ništavosti Ugovora o korištenju stana broj ... od 14.09.1994. godine i Ugovora o otkupu stana od 24.07.2003. godine, a uspijehom tužioca u tom postupku bi bile anulirane posljedice nezakonitog rada organa drugotužene, a tek po okončanju tog postupka, moglo bi se postaviti pitanje postojanja štete i odgovornosti drugotužene za tu štetu. Iz istih razloga prvostepeni sud smatra da je neosnovan tužbeni zahtjev i u odnosu na prvotuženog Grad B.L.

Pored toga, prvostepeni sud ukazuje da je zaključkom broj ... od 17.11.2003. godine organ drugotužene samo prekinuo postupak po zahtjevu za vraćanje predmetnog stana, te da je istim određeno da će se postupak nastaviti nakon okončanja postupka po tužbi Dž.A. radi poništenja Ugovora o otkupu stana od 24.07.2003. godine, a da iz izvedenih dokaza ne proizilazi da je tužilac takav postupak ikada pokrenuo, te da predmet postupka pred Okružnim sudom u Banjoj Luci u predmetu u kome je donesena presuda broj 71 0 P 075615 16 Gž 3 od 23.12.2016. godine, nije bilo poništenje niti utvrđenje ništavosti navedenog ugovora o otkupu stana, nego samo utvrđenje da tužiocu pripada pravo trajnog i nesmetanog korištenja predmetnog stana, pa je pozivom na odredbe člana 155. i 172. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/86, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) odbio tužbeni zahtjev tužioca.

Drugostepeni sud je žalbu tužioca odbio i temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), prvostepenu presudu potvrdio.

Pobijana presuda je pravilna.

Tužilac tvrdi da je nezakonitim, odnosno nepravilnim radom organa tuženih pretrpio materijalnu štetu koju traži u ovoj parnici.

Taj nezakonit i nepravilan rad po mišljenju tužioca ogleda se u tome što mu pripada pravo trajnog i nesmetanog korištenja predmetnog stana, koji su tuženi nezakonito dodijelili licu koje nije imalo pravo da dobije stan, da je to lice otkupilo stan i isti dalje prodalo, iako se radi o stanu koji pripada tužiocu, zbog čega smatra da mu pripada pravo na naknadu štete koja mu je prouzrokovana nezakonitim i nepravilnim radom organa tuženih.

Odredbom člana 172. ZOO, propisano je da pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Odredba člana 172. stav 1. ZOO podrazumijeva da pravno lice odgovara samo za onu štetu koju je njen organ prouzrokovao trećem licu nezakonitim ili nepravilnim vršenjem svojih funkcija, a ne ako je postupao u okviru zakonskih ovlaštenja, pri čemu se nezakonitim radom organa smatra rad koji je u suprotnosti sa zakonom i sa moralnom normom koja čini dio javnog poretka, a nepravilnim svako postupanje koje je suprotno pravilima struke koje odudara od uobičajene metode rada u državnom tijelu, mimo cilja koji je određen, suprotno zahtjevu koji bi normalnim obavljanjem službe trebalo ostvariti u javnom interesu,

Ako se uporede pretpostavke odgovornosti pravnog lica iz člana 172. ZOO, nezakonit i nepravilan rad organa odgovara pojmu „dovoljno ozbiljne povrede“ a krivica, kao voljni elemenat, nije posebna pretpostavka odštetne odgovornosti pravnog lica i ona može biti samo dio procjene nezakonitosti i nepravilnosti rada organa.

Iz činjeničnog utvrđenja nižestepenih sudova proizlazi da je tužilac bio član porodičnog domaćinstva bake L.D., koja je bila nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu sve do svoje smrti, tj. do ...2001. godine, za koji je ista, kao izbjeglo lice, dana 31.03.2000. godine podnijela zahtjev za vraćanje stana u posjed.

Prije toga, Opštinski sekretarijat za privredu - Odsjek za upravnopravne poslove donio je dana 06.09.1994. godine rješenje kojim je dao na korištenje predmetni stan B.B., koja je na osnovu tog rješenja zaključila sa Zavodom... B.L. Ugovor o korištenju stana 14.09.1994. godine, a nakon toga Komisija za provjeru zakonitosti zaključenih ugovora i za utvrđenje prava na osnovu ugovora o korištenju stana privremenih korisnika, istog ministarstva, donijela je odluku 18.07.2003. godine, kojim je utvrdila da je zakonit Ugovor o korištenju stana zaključen između B.B. i Zavoda... B.L., te je navedeno ministarstvo dana 22.07.2003. godine izvršilo nadovjeru navedenog ugovora o korištenju stana, u kom postupku je cijenjeno i uvjerenje od 11.07.2003. godine, koje je izdalo Ministarstvo - Odsjek B.L. (organ drugotužene), na zahtjev B.B., kojim se potvrđuje da D.L. nije podnijela zahtjev za povrat predmetnog stana. Nije sporno da je B.B. dana 24.07.2003. godine

zaključila sa Gradskim odborom SUBNOR B.L. Ugovor o otkupu predmetnog stana, a dana 07.03.2008. godine između prodavca B.B., zastupane po punomoćniku i kupca M.S. zaključen je Ugovor o prodaji predmetnog stana, a nakon toga 2009. godine i ugovor o prodaji kojim je M.S. taj stan prodao K.M.

Pravilno prvostepeni sud nalazi da nije istinita sadržina spornog uvjerenja od 11.07.2003. godine, koje je izdalo Ministarstvo - Odsjek B.L. (organ drugotužene), na zahtjev B.B., kojim se potvrđuje da D.L. nije podnijela zahtjev za povrat predmetnog stana, jer iz zahtjeva za vraćanje stana nosiocu stanarskog prava od 31.03.2000. godine, kao i iz uvjerenja istog organa od 20.09.2010. godine, proizilazi da je L.D. podnijela zahtjev za povrat predmetnog stana nadležnom organu dana 31.03.2000. godine, slijedom čega nalazi da izdavanje spornog uvjerenja, sa neistinitom sadržinom, ima karakter nezakonitog rada organa drugotužene.

O zahtjevu D.L. za vraćanje u posjed stana nije odlučeno, jer je zaključkom Ministarstva - Odsjek B. od 17.11.2003. godine, prekinut postupak vraćanja u posjed predmetnog stana i tužilac upućen da pokrene postupak radi rješavanja prethodnog pitanja - pitanja pravne valjanosti Ugovora o otkupu stana zaključenog između Gradskog odbora SUBNOR B. i B.B.

Međutim, iz izvedenih dokaza ne proizilazi da je tužilac takav postupak ikada pokrenuo, jer predmet parničnog postupka u kome je donesena presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 075615 16 Gž 3 od 23.12.2016. godine, nije bilo poništenje niti utvrđenje ništavosti navedenog ugovora o otkupu stana, nego utvrđenje da tužiocu pripada pravo trajnog i nesmetanog korištenja predmetnog stana.

Slijedom toga, neosnovano se tužilac poziva na to da on nije bio legitimisan da pokrene postupak osporavanja ugovora o otkupu stana od strane B.B., jer je upravo navedenim zaključkom na to upućen, pa je pravilan zaključak nižestepjenih sudova da okolnost, da nije istinita sadržina uvjerenja organa drugotužene od 11.07.2003. godine, sama za sebe, nije dovoljna da se usvoji tužbeni zahtjev tužioca u odnosu na drugotuženu, jer je tužilac upućen da u parničnom postupku ostvaruje pravni zaštitu zbog toga što je to uvjerenje poslužilo kao dokaz zakonitosti ugovora o korištenju stana licu B.B., te i dovelo do toga da to lice zaključi ugovor o otkupu stana, što predstavlja dio zakonom predviđene procedure koja je na raspolaganju svakom licu (pa i tužiocu). Prema tome, tužilac nije dokazao da je zbog ovog postupanja organa drugotužene „ostao“ bez stana i da mu je zbog toga nastala šteta.

U vrijeme donošenja predmetnog zaključka Ministarstva - Odsjek B. od 17.11.2003. godine, bio je na snazi Zakon o privatizaciji državnih stanova („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 11/00, 18/01, 35/01, 47/02, 65/03, 17/04, 70/04, 2/05, 67/05, 118/05, 70/07, 38/07, 60/07, 72/07 – Prečišćeni tekst, 59/08, 58/09 i 71/10, dalje: ZPDS), koji je odredbom člana 18. stav 1. propisivao da je sud koji vrši ovjeru potpisa na ugovoru o otkupu stana dužan da primjerak ovjerenog ugovora, zajedno sa ispravama na osnovu kojih je zaključen, dostaviti pravobraniocu i Fondu stanovanja Republike Srpske, a stavom 2. je propisano da je Pravobranilac dužan da podnese tužbu nadležnom sudu radi poništenja ugovora koji je zaključen suprotno odredbama ovog zakona.

Činjenica što Pravobranilaštvo Republike Srpske nije pokrenulo postupak poništenja ugovora o otkupu stana ne može se smatrati nezakonitim radom drugotužene, jer navedeni zakon,

kako pravilno obrazlaže drugostepeni sud, u svojim odredbama nije isključio primjenu odredaba Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 19/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), koji odredbom člana 109. stav 1. propisuje da na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svako zainteresovano lice, pa je tužilac imao zakonsku mogućnost da u sudskom postupku zahtijeva ništavost ugovora o korištenju i otkupu stana koji je na spornom stanu imala B.B., a i kasnije zaključenih ugovora kojima je stan prometovan, te i upućen od strane organa drugotužene da takav postupak pokrene.

Prvotuženi, koji stan daje u otkup shodno odredbi člana 13. ZPDS, te je postupak otkupa stanova koji su u društvenoj svojini, povjerio Zavodu... B., nije pasivno legitimisan u ovoj parnici, jer je u postupku koji prethodi zaključenju ugovora o otkupu stana ovlašten da prethodno vrši kontrolu zakonitog utvrđivanja otkupne cijene stana (član 17. stav 2. i 3. ZPDS), a ne pravo na otkup stana.

Stoga se navodima revizije tužioca ne dovodi u pitanje pravilnost zaključka nižestepениh sudova da tužilac nije dokazao da u postupanju organa tuženih ima elementa „dovoljno ozbiljne povrede“, pa nije ostvaren sadržaj navedenog pravnog standarda kao pretpostavke odgovornosti tuženih za štetu po osnovu člana 172. ZOO, u vezi sa odredbom člana 154. i 155. ZOO.

Slijedom navedenog valjalo je odlučiti kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić